Szeles Illés

AZ ELÉGTELENÜL FEJLETT TERÜLETEK GYORSABB FEJLŐDÉSÉT ELŐREMOZDÍTÓ INTÉZKEDÉSEKRŐL SZÓLÓ TÖRVÉNY

Bevezetőként elmondhatjuk, hogy a vajdasági törvényhozás rövid történetében kevés törvény készült olyan körültekintően, mint az elégtelenül fejlett területek gyorsabb fejlődését előremozdító intézkedésekről szóló törvény. Ez azzal magyarázható, hogy egyrészt érzékeny és összetett kérdést szabályoz ez a törvény, másrészt pedig Vajdaságban korábban nem volt lehetőség ilyen formában egyes községek támogatásával egyengetni az arányosabb gazdasági fejlődést.

Ezért volt szükség a politikai állásfoglalás után – hogy elkerülhetetlen a fejletlen községek szervezett gazdasági támogatása – a tudományos felmérésre, amely részint megmutatta a gazdaság területén – a középtávú fejlesztési tervvel összhangban –, mit kell fejleszteni, részint megjelölte azokat a mércéket, amelyek figyelembe vétele nélkül lehetetlen meghatározni, melyek a gadasági fejlődés tekintetében lemaradt községek.

Vajdaság SZAT gazdaságának területi struktúrájáról elmondhatjuk azt, hogy a területek fejlettségi fokában jelentkező jelentős különbségek is jellemzik. Az alkotmányfüggelékek meghozása előtt, Vajdaság SZAT lehetőségei a gazdasági kérdések és a fejlesztési politika szabályozásának tekintetében, ne csak formálisan, de reálisan is nagymértékbe korlátoltak voltak. Tartományunk csak az alkotmányfüggelékek meghozatalával vált a gazdaságpolitika és a felelősség teljes szubjektumává. Ebből erednek azok a kötelezettségei és lehetőségei, hogy aktívabb területi – fejlesztési politikát folytasson, s az elégtelenül fejlett területek kérdését is a Vajdaság SZAT 1971—1975. évi társadalmi fejlesztési tervben megállapított megfelelő módon oldja meg.

A társadalmi fejlesztési terv XI. fejezete szerint: „A tartomány területi

fejlettségének eddigi felmérése azt mutatja, hogy abban a következőkben jelentkező jelentős eltérések nyilvánulnak meg:

1. A gazdaság területi struktúráját a területek fejlettségi fokában jelentkező jelentős különbségek jellemzik. E különbségek különösen az egyes községek között jutnak kifejezésre, de nagyobb területeken (vagy községek csoportjainál) is kifejezettek.

2. Számos község magán viseli az elégtelen gazdasági fejlettség jegyét. Ezek kifejezetten mezőgazdasági típusú községek, jelentéktelen, fejletlen gyáriparral, alacsony fokú foglalkoztatással, de a gazdasági fejlettség más mutatószámai alapján is magukon viselik az elégtelenül fejlett területek jegyeit.

Kétségtelen, hogy a gazdaság alacsony felhalmozóképességének és nagyméretű eladósodottságának feltételei között a területi fejlesztés irányítása jelentős nehézségekbe ütközik.

Figyelembe véve azoknak az elégtelenül fejlett községeknek jelentős számát, amelyek képtelenek saját eszközeikből biztosítani alkotmányos funkcióik gyakorlását, a Tartománynak póteszközöket kell folyósítania e községek megsegítésére. Szükség lesz a nagyobbméretű községközi együttműködésre is különösen az oktatás, a művelődés, az egészségvédelem terén fennálló kapacitások és lehetőségek ésszerűbb kihasználásában és a társadalmi életszínvonal más formáiban."

Ugyanezen társadalmi terv XII. Fejezetének 10. pontja szerint:

„A Tartománynak a fejlesztési politikában betöltendő szerepe azt is jelenti, hogy hatnia kell az egybehangoltabb területi fejlesztés irányában is. A Tartomány optimális társadalmi-gazdasági fejlődése csak a községek egybehangolt fejlődésével, illetve a termelőerők megfelelő területi elhelyezésével, a gazdasági és nem gazdasági tevékenységek, az infrastruktúra és az emberek munkafeltételeire és életére jelentős más tevékenységek fejlesztésével érhető el.

1974 folyamán külön törvény fogja megállapítani a fejletlen területeket, és azokat az intézkedéseket, amelyekkel a Tartomány ösztönözni kívánja a gazdaságilag elégtelenül fejlett területek általános fejlesztési feltételeinek megteremtését és fejlesztési ütemének gyorsítását.

A Tartomány intézkedéseivel és akcióival arra fog törekedni, hogy a közlekedés és a többi infrastruktúra, az energetika területén, a munkaszervezetek számára nyújtandó segély és a szak és tudományos intézmények és műszaki segély felhasználásával megteremtse az általános fejlesztési feltételeket."

Ennek folytatásaként került sor a Vajdaság SZAT területén levő elégtelenül fejlett területek fejlesztésének serkentésére vonatkozó ideiglenes intézkedésekről szóló törvény meghozatalára. E kérdés-komplekszum átfogóbb felmérése és tartósabb megoldása érdekében, a Tartományi

Végrehajtó Tanács intézkedéseket foganatosított Vajdaság SZAT területén levő elégtelenül fejlett területekről szóló tanulmány kidolgozására, amely a törvény előkészítésének alapjául szolgálhatott.

A törvényben foglalt megoldások az elégtelenül fejlett területek fejlesztésének serkentéseihez való következő eszmei-politikai hozzálláson alapulnak:

1. Az eszközöket Vajdaság SZAT 1971—1975-ös fejlesztésének társadalmi tervében megállapított gazdasági fejlesztés céljaival és irányvonalával összhangban Vajdaság SZAT fejlesztési koncepciójában beilleszthető célokra kell fordítani.

2. A Tartomány hozájárulásának serkentő jellegűnek kell lennie, és nem jelentheti az elégtelenül fejlett területek kérdéseinek megoldását.

3. Az erre a célra adott eszközökkel mehatározott programokat kell pénzelni, nem pedig az illető községek rendelkezését bocsátani.

4. Az elégtelenül fejlett területek fejlesztésének serkentésére szolgáló eszközöket önigazgatási alapon kell kialakítani és igénybe venni.

Az említett tanulmány eredményei szerint, az elégtelenül fejlett területek megállapítása a következő alapokon történik: a lakosonkénti nemzeti jövedelem, a mezőgazdaság részvétele a nemzeti jövedelemben, a gazdaság társadalmasításának foka, a társadalmi szektorban való foglalkoztatottság foka, a község és az általános iskolai közösség költségvetésének jövedelemforrása, az állóeszközök lakosonkénti értéke, a lakosonkénti kiskereskedelmi forgalom, az ezer lakosra eső televíziókészülékek száma, az utak korszerűsítésének foka és a gazdasági alapok amortizálódásának és eszközeinek lakosonkénti összege. Ezen jellegzetességek alapján a jelen törvény szerint elégtelenül fejlett területeknek azok a községek tekintendők, amelyek fejlettsége a Tartomány átlagos fejlettségének 70 százaléka alatt marad. Ezek a következő községek: Alibunár, Bács, Fehértemplom, Ürög, Kovacsica, Kovin, Kishegyes, Magyarcsernye, Opova, Pećinci, Plandište, Szécsány, Šid, Titel, Zsablja és Begaszentgyörgy. Az úthálózat építésében való kifejezett lemaradása miatt Törökkanizsa is elégtelenül fejlett községnek tekinthető.

A törvény első szakasza szerint Vajdaság SZAT gyorsabb és összehangoltabb fejlődése és Vajdaság Szocialista Autonóm Tartomány nemzetei és nemzetiségei teljesebb egyenjogúságának megvalósításához szükséges anyagi alap létrehozása céljából a jelen törvény megállapítja az elégtelenül fejlett területeket, s a dolgozók önigazgatása, kölcsönössége és szolidaritása elvein alapuló gazdasági fejlesztésükre vonatkozó eszközöket és intézkedéseket.

A Törvény alapján 1975-ig a fent említett elégtelenül fejlett községeket kell gyorsabban fejlődésre serkenteni.

A Törvény megállapítja, hogy az elégtelenül fejlett területek gyorsabb

fejlesztésének serkentése nagyobb foglalkoztatásra való kedvezőbb feltételek megteremtésével, új gazdasági letesítmények emelésével, a meglevők helyreállításával és korszerűsítésével, a meglevő nyersanyagbázis bővítésével és újak biztosításával, infrastrukturális létesítmények emelésével és korszerűsítésével valósul meg (3. szakasz).

A Törvény abból indul ki, hogy a Tartománynak saját eszközeivel részt kell vennie az elégtelenül fejlett területek gyorsabb és arányosabb fejlesztésének pénzelésében és hitellel való ellátásában. A Törvény előirányozza, hogy a Tartomány az 1971—1975. évi időszakban 100 millió dinárral járul hozzá az elégtelenül fejlett területek fejlesztésének ösztönzéséhez (7. szakasz, 2. bekezdés). A Törvény nem zárja ki, sőt lehetségesnek találja olyan külön törvény meghozatalát, amely kötelezővé teszi a társadalmi eszközök egy részének elégtelenül fejlett területek gyorsabb és arányosabb fejlődése feltételei létrehozásának érdekében történő kötelező társítását. A törvény szerint, ilyen célt szolgáló eszközforrás kötelező népkölcsönök kiírása, hazai és külföldi bankkölcsönök biztosítása lehet.

A társultmunka-szervezetek vagy más beruházók amelyek elégtelenül fejlett községek területén meghatározott beruházásokat hitellel ellátnak vagy pénzelnek, vagy eszközöket fektetnek be, meghatározott tevékenységek bővítésébe vagy közös tevékenységbe, az elégtelenül fejlett területen befektetett eszközök igénybevételére előreirányozott célok és feltételek keretében, amennyiben a 3. szakaszban említett rendeltetésről van szó, a hitel és elsődleges kibocsátású eszközök igénybevételekor, azonos feltételek esetén elsőbbségbe részesülnek.

Azokra a hitelekre amelyeket az elégtelenül fejlett területeken levő társultmunka-szervezetek használnak a Tartományi Végrehajtó Tanács az elsődleges kibocsátású eszközökből származó kereskedelmi bankhitelek rendeltetésének meghatározásakor az általános feltételeknél kedvezőbb feltételeket állapíthat meg. (13. szakasz).

A társult munka azon szervezetei, amelyek elégtelenül fejlett község területén eszközöket fektetnek be új termelési vagy gazdasági kapacitások létesítésébe vagy meglevők korszerűsítésébe vagy bővítésébe, a létesítmény üzembe helyezésétől számított legalább két éven át e létesítmények új munkahelyei foglalkoztatott dolgozók munkaviszonyából eredő személyi jövedelme, illetőleg az újonnan alakított társultmunka-szervezetek jövedelme után nem fizetnek tartományi adót (14. szakasz).

A Törvény az előbbi két szakaszban (13., 14.) lehetővé teszi az elégtelenül fejlett területek fejlesztésének ösztönzésére vonatkozó külön intézkedések foganatosítását is, mint pl. az elsőbbség biztosítása az elsődleges kibocsátás eszközeiből folyósított hitel használatában az ezen eszközök használata meghatározott rendeltetésének és feltételeinek keretében. Úgyszintén előirányozza azon jövedelem utáni adó meghatározott időre való kötelező

fizetése alóli fölmentés lehetőségét is, amelyet a társult munkaszervezet újonnan épült létesítménye teremt.

Mivel tartós feladatról van szó, a Törvény előirányozza az Elégtelenül Fejlett Területeket Ellátó és Pénzelő Tartományi Alapjának létrehozását. Az Alap jogi személy.

Az Alap eszközforrásai:

1. tartományi járulék;
2. a községközi megállapodással megállapított összegű községi járulék;
3. az Alap részéről a társultmunka-szervezetek eszközeinek egyesítésével és céltakarékoskodással, valamint kötelező kölcsön kiírásával létesített eszközök;
4. az Alap részéről belföldi és külföldi kölcsönök útján létesített eszközök.

Az Alap eszközei a társadalmi újratermelési eszközök igénybevételének egységes alapelveivel és a Tartomány társadalmi tervében megállapított gazdaságfejlesztési célokkal és teendőkkel összhangban használhatók fel. A Törvény az eszközök elosztásának és használatának csak álatlános elveit állapítja meg. Konkrét határozatokat az Alap igazgatási szervei hozzák meg önállóan.

A Törvény szerint az Alap eszközei az Alap munkaterve szerint vehetők igénybe. A terv megállapítja azokat a legésszerűbb és leghatékonyabb befektetéseket, amelyek az elégtelenül fejlett területeken a termelés és a foglalkoztatás fejlesztésének feltételeit megteremtik, továbbá az eszköztársítás mércéit, amelyek az elégtelenül fejlett területeken a fejlettségi foktól függően biztosítják az eszközök arányos igénybevételét.

Az Alap munkatervének összhangban kell lennie a Tartomány társadalmi tervével és a Tartomány társadalmi-gazdasági fejlesztéséről szóló határozattal.

Az Alap eszközei csak beruházási hozzájárulásként használhatók fel. Az Alap eszközeit pályázat útján hagyják jóvá.

A hitelként kapott eszközök csak a hitelszerződés feltételei szerint vehetők igénybe.

Az Alap eszközei a 3. szakaszban említett egyes célokra beruházáshoz való hozzájárulásként az Alap részéről megállapított feltételekkel visszafizetési kötelezettség nélkül is felhasználhatók.

Az Alapot Igazgató Bizottság izazgatja. Tagjait a Tartományi Képviselőház, az elégtelenül fejlett községek és a Tartományi Gazdasági Kamara nevezik ki.

Az Alap anyagi-pénzügyi ügyvitelét, szerződés alapján, az Alap Igazgató Bizottsága által kijelölt bank végzi. De az Igazgató Bizottság a szak-, pénzügyi és adminisztratív teendők ellátására külön szolgálatot létesíthet.

S végül a Törvény átmeneti rendelkezései megállapítják az Alap megalakulásának módját és határidejét.

Rezime

Zakon o merama za ubrzaniji razvoj nedovoljno razvijenih područja SAP Vojvodine

Zakonom o merama za ubrzaniji razvoj nedovoljno razvijenih područja se, radi ubrzanijeg i usklađenijeg razvoja SAP Vojvodine i stvaranja materijalne osnove za ostvarivanje potpunije ravnopravnosti naroda i narodnosti Pokrajine, utvrđuju nedovoljno razvijena područja, sredstva i mere za podsticanje njihovog privrednog razvoja na načelima samoupravnosti, uzajamnosti i solidarnosti radnih ljudi.

Rešenja sadržana u ovom zakonu zasnivaju se na sledećim idejno-političkim opredeljenjima podsticanja razvoja nedovoljno razvijenih područja:

1. Sredstva treba da se daju za namene koje se uklapaju u razvojnu koncepciju SAP Vojvodine, u skladu sa ciljevima i pravcima privrednog razvoja utvrđenim u Društvenom planu razvoja SAP Vojvodine za period 1971—1975. godine.
2. Učešće Pokrajine kao šire društveno-političke zajednice treba da ima podsticajni karakter a ne da predstavlja rešavanje problema nedovoljno razvijenih;
3. Sredstva koja se daju za ove svrhe treba da predstavljaju finansiranje određenih programa a ne da se daju odnosnim opštinama;
4. Obezbeđenje i korišćenje sredstava za podsticanje razvoja nedovoljno razvijenih područja treba da se odvija na samoupravnoj osnovi.

Podsticanje bržeg razvoja nedovoljno razvijenih područja ostvaruje se u stvaranju povoljnijih uslova za veće zapošljavanje, izgradnju novih, rekonstrukcijom postojećih privrednih objekata, proširivanjem postojećih i obezbeđivanjem novih sirovinskih osnova, izgradnjom i modernizacijom infrastrukturnih objekata.

Imajući u vidu da se radi o trajnijem zadatku, predviđa se obrazovanje Pokrajinskog Fonda za kreditiranje i finansiranje nedovoljno razvijenih područja.

Sredstva Fonda obrazuju se od:

1. doprinosa Pokrajine;
2. doprinosa opština u visini utvrđenoj međuopštinskim sporazumom;
3. sredstva koja Fond ostvari udruživanjem sredstava organizacija udruženog rada i putem namenske štednje kao i uvođenjem obaveznog javnog zajma;
4. sredstva koja Fond ostvari zajmovima u zemlji i inostranstvu.

Sredstva Fonda koriste se u skladu sa jedinstvenim načelima korišćenja sredstava društvene reprodukcije i ciljevima i zadacima razvoja privrede utvrđenim Društvenim planom razvoja Pokrajine.

Zusammenfassung

Das Gesetz über die Massnahmen zur schnelleren Entwicklung der ungenügend entwickelten Gebiete der SAP Woiwodina

Mit dem Gesetz über die Massnahmen zur schnelleren Entwicklung der ungenügend entwickelten Gebiete werden – zwecks einer schnelleten und gleichmässigeren Entwicklung der SAP Woiwodina und der Bildung einer materiellen Grundlage zur Verwirklichung einer vollkommener Gleichberechtigung der Völker und Nationalitaten der Provinz – diese Gebiete im Rahmen der Provinz Woiwodina festgelegt und Massnahmen und Mittel bestimmt, mit denen die wirtschaftliche Entwicklung auf den Grundsatzen der Selbstverwaltung, der Gegenseitigkeit und Solidarität der Werktatigen gefördert werden soll.

De in diesem Gesetz enthaltenen Lösungen beruhen auf folgenden ideell-politischeni Stellungen zur Förderung der Entwicklung ungenügend entwickelter Gibete:

1. Finanzielle Mittel sollten nur für Vorhaben freigestellt werden, die sich in die Entwicklungskonzeption der SAP Woiwodina einfügen u.z.w. in Einklang mit den im Gesellschaftsplan der Entwicklung der SAP Woiwodina für den Zeitraum 1971-75 festgelegten Zielen und Richtungen der wirtschaftlichen Entwicklung;
2. Die Anteilnahme der Provinz als breitere gesellschaftspolitische Gemeinschaft sollte einen anregenden und nicht problemlösenden Charakter haben;
3. Die zur Verfügung gestellten Mittel sollten unmittelbar der Finanzierung bestimmter Entwicklungsprogramme dienen und nicht den jeweiligen Gemeinden überlassen werden;
4. Die Sicherung und Nutzung der zur Förderung der Entwicklung ungenügend entwickelter Gebiete bestimmten Mittel hat auf selbstverwaltender Grundlage zu erfolgen.

Die Förderung der schnelleren Entwicklung der ungenügend entwickelter Gebiete findet statt durch Bildung günstigerer Bedingungen zur Beschäftigung; Aufbau neuer und Rekonstruktion vorhandener Wirtschaftsobjekte; Erweiterung vorhandener und Sicherung neuer Rohstoffquellen sowie durch Errichtung und Modernisierung von Objekten der Infrastruktur.

Da es sich um Aufgaben auf lange Sicht handelt, wurde die Bildung eines Fonds zur Kreditierung und Finanzierung ungenügend entwickelter Gebiete der SAP Woiwodina vorgesehen.

Die Mittel dieses Fonds werden gebildet aus:

1. Beiträgen der Provinz;
2. Beiträgen der Gemeinden u.z.w. in Höhe, die in einem Abkommen zwischen den Gemeinden festgelegt wird;
3. Mitteln, die der Fonds durch Vereinigung der Mittel von Organisationen der vereinigten Arbeit, zweckgebundenes Sparen und durch Einführung einer obligatorischen Gemeindeanleihe verwirklicht;
4. Mitteln, die der Fonds aus Anleihen im Inn- und Ausland verwirklicht:.

Die Fondsmittel werden in Übereinstimmung mit den in dem Gesellschaftsplan der Entwicklung der Provinz Woiwodina festgelegten einheitlichen Grundsätzen für die Benutzung von Mitteln der gesellschaftlichen Reproduktion und den Zielen und Aufgaben der Entwicklung der Wirtschaft genutzt.